

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ V. J.**, bývajúcej v B., **2/ M. D.**, bývajúcej vo V., **3/ E. J.**, bývajúcej v P., Č., **4/ P. N.**, bývajúceho v B., **5/ E. H.**, bývajúcej v P. a **6/ P. N.**, bývajúceho v P., proti **P.“ P.**, so sídlom v P., zastúpenému JUDr. P. D.D. advokátom v P., **o náhradu podľa zákona č. 229/1991 Zb. a zákona č. 42/1992 Zb.**, vedenej na Okresnom súde Topoľčany pod sp. zn. 11 C 177/1992, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 13. novembra 2008 sp. zn. 7 Co 59/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **o d m i e t a** dovolanie žalovaného v časti smerujúcej proti výroku rozsudku Krajského súdu v Nitre z 13. novembra 2008 sp. zn. 7 Co 59/2008, ktorým rozhodol o úrokoch z omeškania.

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Nitre z 13. novembra 2008 sp. zn. 7 Co 59/2008 vo výroku, ktorým rozhodol o trovách konania a vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Topoľčany rozsudkom (v poradí štvrtým) z 26. februára 2004 č.k. 11 C 177/1992-458 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť

a/ náhradu za živý a mŕtvy inventár podľa § 20 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (ďalej len „zákon č. 229/1991 Zb.“) žalobkyniam 1/ a 3/, každej po 1 662,85 Eur (50 095,-- Sk) s 3 %-ným úrokom z omeškania od 31. decembra 1992 do 30. apríla 1995 a s 22 %-ným úrokom z omeškania od 1. mája 1995 do zaplatenia, žalobcom 2/, 4/ a 5/, každému po 2 961,46 Eur (89 217,-- Sk) s 3 %-ným úrokom z omeškania od 31. decembra 1992 do 30. apríla 1995 a s 22 %-ným úrokom z omeškania od 1. mája 1995 do zaplatenia a žalobcovi 6/ sumu

4 930,69 Eur (148 542,-- Sk) s 3 %-ným úrokom z omeškania od 31. decembra 1992 do 30. apríla 1995 a s 22 %-ným úrokom z omeškania od 1. mája 1995 do zaplatenia;

b/ náhradu za budovy a trvalé porasty podľa § 14 a § 16 zákona č. 229/1991 Zb., každému žalobcovi sumu 1 186,13 Eur (35 733,50 Sk) s 3 %-ným úrokom z omeškania od 31. decembra 1992 do 30. apríla 1995 a s 22 %-ným úrokom z omeškania od 1. mája 1995 do zaplatenia;

c/ majetkový podiel podľa zákona č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vyporiadaní majetkových nárokov v družstvách žalobkyniam 1/ a 3/, každej sumu 9 145,26 Eur (275 510,-- Sk) s 3 %-ným úrokom z omeškania od 1. marca 1992 do 30. apríla 1995 a s 22 %-ným úrokom z omeškania od 1. mája 1995 do zaplatenia;

d/ náhradu trov konania žalobcom 1/, 2/, 3/, 5/ a 6/, každému po 584,21 Eur (17 600,-- Sk) a žalobcovi 4/ sumu 609,24 Eur (18 354,-- Sk) a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 5 138,65 Eur (154 807,-- Sk) na účet ich právnej zástupkyne do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Výrok rozsudku, ktorým rozhodol o úrokoch z omeškania z náhrady za živý a mŕtvy inventár odôvodnil ustanovením § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pričom úrok z omeškania vo výške 3 % priznal žalobcom od podania žaloby na súd, t. j. od 31. decembra 1992 do 30. apríla 1995 a od 1. mája 1995 do zaplatenia im priznal úrok z omeškania vo výške 22 %.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalovaného rozsudkom zo 16. februára 2005 sp. zn. 7 Co 127/2004 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ až 6/ náhradu za zbúrané stavby a zničené porasty každému po 1 186,13 Eur (35 733,50 Sk) s 19,5 %-ným úrokom z omeškania od 3. novembra 1995 do zaplatenia do troch dní a vo zvyšku žalobu zamietol. Žalovanému náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania nepriznal. Uložil mu tiež povinnosť zaplatiť náhradu trov štátu v sume 209,95 Eur (6 325,-- Sk) na účet Okresného súdu Topoľčany do troch dní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na dovolanie žalobcov aj žalovaného rozsudkom z 30. januára 2008 sp. zn. 4 Cdo 164/2005 rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a žalobu žalobkýň 1/ a 3/ v časti náhrady za živý a mŕtvy inventár zamietol a v súvisiacom výroku o trovách konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. V ostatných napadnutých výrokoch dovolanie žalobcov i žalovaného zamietol.

Po zrušení veci dovolacím súdom zostalo predmetom odvolacieho konania len odvolanie žalovaného proti rozsudku súdu prvého stupňa (č.l. 458), ktorým mu uložil povinnosť zaplatiť žalobkyniam 1/ a 3/ náhradu za živý a mŕtvy inventár, každej po 1 662,85 Eur (50 095,-- Sk) s 3 %-ným úrokom z omeškania od 31. decembra 1992 do 30. apríla 1995 a s 22 %-ným úrokom z omeškania od 1. mája 1995 do zaplataenia a rozhodnutie o trovách konania.

Krajský súd v Nitre rozsudkom z 13. novembra 2008 sp. zn. 7 Co 59/2008 rozsudok súdu prvého stupňa v uvedenej napadnutej časti zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyniam 1/ a 3/ náhradu za živý a mŕtvy inventár podľa § 20 zákona č. 229/1991 Zb., každej sumu 1 662,85 Eur (50 095,-- Sk) s 19,5 %-ným úrokom z omeškania od 3. novembra 1995 do zaplataenia do troch dní a vo zvyšku žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žalovanému náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania nepriznal. Výrok rozsudku, ktorým rozhodol o úrokoch z omeškania odôvodnil § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že nárok na úroky z omeškania nie je možné žalobkyniam 1/ a 3/ priznať od podania žaloby, keďže si ho uplatnili až písomným podaním na súd 3. novembra 1998. S prihliadnutím na námietku premlčania vznesenú žalovaným (§ 100 ods. 1 a § 101 Občianskeho zákonníka), odvolací súd priznal žalobkyniam 1/ a 3/ úrok z omeškania z prisúdenej sumy od 3. novembra 1995 (tri roky dozadu od ich uplatnenia). Výšku úroku z omeškania určil podľa § 3 a § 4 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka ako dvojnásobok diskontnej sadzby určenej Národnou bankou Slovenska platnej k prvému dňu omeškania s plnením peňažnej sumy, čo predstavuje 19,5 %. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil tým, že na strane žalobcov dôvody hodné osobitného zreteľa videl v charaktere a príčine sporu.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu len do výroku, ktorým rozhodol o úrokoch z omeškania a do výroku o trovách konania podal včas dovolanie žalovaný s poukazom na § 236 v spojení s § 238 O.s.p., keď dôvodnosť vyvodzoval z ustanovenia § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. a žiadal, aby dovolací súd zrušil rozsudok krajského súdu v týchto výrokoch a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uviedol, že sa nikdy nedostal do omeškania s plnením náhrady za živý a mŕtvy inventár a že žalobcovia si prvýkrát uplatnili úroky z omeškania až podaním na súd 3. novembra 1998. Podľa jeho názoru odvolací súd opomenul skúmať, či

všetci žalobcovia si platne uplatnili svoje právo v zákonných lehotách v zmysle reštitučných predpisov, keďže výzva z 12. júla 1991, o ktorú žalobcovia opierajú svoju žalobu bola napísaná a podpísaná len menom žalobkyne 1/. Hoci sa vo výzve uvádzajú mená všetkých žalobcov, v konaní nebola doložená ich plná moc k tomuto právnomu úkonu v súlade s § 22 Občianskeho zákonníka. Poukázal na to, že ak sa aj dostal do omeškania s plnením náhrady za živý a mŕtvy inventár, bolo to aj v dôsledku nesprávneho postupu súdov a priet'ahmi zo strany okresného súdu. Rozhodnutie považoval za nezákonné aj v časti trov prvostupňového i odvolacieho konania z dôvodu nepriznania mu ich náhrady, hoci mal úspech v konaní vo väčšom rozsahu oproti žalobcom. Namietal nedostatočné odôvodnenie aplikácie § 150 O.s.p., keď odvolací súd dôvody hodné osobitného zreteľa na strane žalobcov vôbec bližšie nešpecifikoval. Zároveň požiadal o odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia.

Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že odvolací súd správne určil úrok z omeškania z prisúdenej náhrady a správne žalovanému nepriznal náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania. Dovolaciemu súdu navrhli dovolanie žalovaného zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku v zmysle § 243 O.s.p. a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný.

Podľa § 372p O.s.p., na konania začaté pred 15. októbrom 2008 sa použijú predpisy účinné od 15. októbra 2008, ak nie je ďalej ustanovené inak. V preskúvanom prípade bolo vo veci rozhodnuté 13. novembra 2008, preto bolo vec potrebné posudzovať podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku účinných od 15. októbra 2008.

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie súdu. Jeho úpravou v občianskom súdnom konaní je dotknutý princíp nezmeniteľnosti a záväznosti rozhodnutí súdov, ktoré nadobudli právoplatnosť. Dovoláním preto možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, len pokiaľ to zákon výslovne pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podmienky prípustnosti dovolania sú upravené v ustanoveniach § 237, § 238 a § 239 O.s.p. V ustanovení § 237 O.s.p. sú stanovené podmienky prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu bez ohľadu na jeho procesnú formu. Ustanovenie § 238 O.s.p. upravuje dôvody prípustnosti dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydanému vo forme rozsudku a v ustanovení § 239 O.s.p. sú uvedené dôvody prípustnosti dovolania, ktoré smerujú proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydanému vo forme uznesenia.

V prejednávanej veci odvolací súd o úrokoch z omeškania rozhodol rozsudkom, preto prípustnosť dovolania proti tomuto výroku rozsudku bolo potrebné skúmať podľa § 237 a § 238 O.s.p.

Dovolanie proti rozsudku je prípustné, ak smeruje proti rozsudku, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Z obsahu dovolania je zrejmé, že dovolateľ vychádzal z názoru, že prípustnosť jeho dovolania zakladá nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), pričom vychádzal z toho, že ide o rozhodnutie zmeňujúce. To, že odvolací súd označil svoje rozhodnutie ako zmeňujúce, však neznamená bez ďalšieho, že o zmeňujúce rozhodnutie aj skutočne ide. Zmenu rozhodnutia súdu prvého stupňa totiž nemožno vyvodiť len z formálneho označenia výroku rozhodnutia, ale predovšetkým z porovnania jeho vecného obsahu a obsahu rozhodnutia súdu prvého stupňa vo veci samej. Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že prípustnosť dovolania je proti zmeňujúcemu rozsudku založená na rozdielnosti rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvého stupňa. Súdna prax dospela už skôr k záveru, že pre úvahu, či ide o rozsudok zmeňujúci, je rozhodujúce nie to, ako ho odvolací súd označil a či formálne rozhodol podľa § 220 O.s.p. alebo či postupoval podľa § 219 O.s.p., ale to, či posúdil práva a povinnosti v právnych vzťahoch účastníkov konania po obsahovej stránke inak než súd prvého stupňa (por. napr. R 12/1994, rozsudok NS SR sp. zn. 1 Cdo 182/2009, sp. zn. 3 Cdo 137/2004). O zmeňujúci rozsudok ide vtedy, ak

okolnosti, významné pre rozhodnutie veci posúdili oba sudy rozdielne, v dôsledku čoho odlišne určili alebo deklarovali práva a povinnosti účastníkov. Odlišnosťou sa pritom nemá na mysli rozdielne právne posúdenie veci, pokiaľ nemalo vplyv na obsah práv a povinností účastníkov, ale záver súdu odlišne konštituujujúci alebo deklarujujúci práva a povinnosti v právnom vzťahu účastníkov. Pre posúdenie, či ide o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, tak nie je významné formálne hľadisko, ale obsahové hľadisko. Významné nie je ani to, či výroky rozsudkov súdov oboch stupňov sú alebo nie sú odlišne naformulované - aj v tomto zmysle je rozhodujúce obsahové hľadisko. Pokiaľ odvolací súd posúdil práva a povinnosti účastníkov daného právneho vzťahu rovnako, nejde o zmeňujúci rozsudok, ale o potvrdzujúci rozsudok.

Z porovnania výrokových častí rozsudkov oboch nižších súdov je zrejmé, že odvolací súd napriek použitej formulácii o zmene v skutočnosti (podľa obsahu) rozsudok súdu prvého stupňa v časti, v ktorej uložil žalovanému povinnosť žalobkyniam 1/ a 3/ zaplatiť každej sumu 50 095,-- Sk (1 662,85 Eur) s úrokom z omeškania 19,5% od 3. novembra 1995 do zaplataenia potvrdil, a v ostatnej, zvyšnej časti týkajúcej sa úroku z omeškania od 31. decembra 1992 do 2. novembra 1995 vo výške 3%, od 1. mája 1995 do 2. novembra 1995 vo výške 22% a od 3. novembra 1995 do zaplataenia vo výške presahujúcej 19,5%, neodobril a návrh zamietol. Z hľadiska prípustnosti dovolania žalovaného je podstatné, že oba rozsudky (rozsudok súdu prvého stupňa a rozsudok odvolacieho súdu) uložili žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyniam 1/ a 3/ sumu 1 662,85 Eur (50 095,-- Sk) spolu s úrokom z omeškania 19,5% od 3. novembra 1995 do zaplataenia. Z uvedeného vyplýva, že táto časť rozsudku odvolacieho súdu má povahu potvrdzujúceho rozsudku a prípustnosť dovolania žalovaného vo vzťahu k úrokom z omeškania vo výške 19,5% za obdobie od 3. novembra 1995 do zaplataenia je preto potrebné podľa toho skúmať.

Nakoľko je v prejednávanej veci dovolaním napadnutá časť výroku rozsudku, ktorou odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa (pričom vo svojom výroku prípustnosť dovolania nevyslovil a odvolací súd sa neodchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci v jeho predchádzajúcom rozsudku z 30. januára 2008 sp. zn. 4 Cdo 164/2005), je nepochybné, že prípustnosť dovolania žalovaného z ustanovenia § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. tu vyvodit' nemožno.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p., ktoré ukladá dovolaciemu súdu povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., dovolací súd sa neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale komplexne sa zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Procesnú vadu podľa § 237 písm. a/ až g/ ohľadom preskúmavaného výroku, ktorým odvolací súd rozhodol o úrokoch z omeškania dovolateľ netvrdil a jej existencia v dovolacom konaní ani nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania preto v tejto časti nemožno vyvodiť ani z tohto zákonného ustanovenia.

Žalovaný dovolanie odôvodnil poukázaním na § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. a ďalej uvádzal rôzne argumenty týkajúce sa skutkových zistení súdov nižších stupňov.

Pokiaľ žalovaný dovolanie odôvodnil ustanovením § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., teda namietal, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. K tejto námietke je však ďalej treba uviesť aj to, že nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) je síce prípustným dovolacím dôvodom (ktorý možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolanie je v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu; pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmvaniu a preto ani zohľadniť prípadné vecné nesprávnosti rozhodnutia.

Nesprávne skutkové zistenia sú prípustným dovolacím dôvodom, nakoľko môžu byť tzv. inou vadou, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

V súvislosti s tvrdením dovolateľa, že súdy nezistili dostatočne skutkový stav veci, treba poukázať aj na judikatúru, ktorá opakovane zdôraznila, že procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. nezakladá, že súdy svoje rozhodnutie založili na neúplných skutkových zisteniach (porovnaj napr. R 37/1993, R 125/1999). Nedostatočné skutkové zistenie má za následok vydanie vecne nesprávneho rozhodnutia súdu, samo osebe ale nie je vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Z hľadiska dovolateľom tvrdenej existencie tzv. inej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. je v danej veci podstatné len to, že dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné (o tento prípad, ale v prejednávanej veci nejde). Vada tejto povahy je síce relevantným dovolacím dôvodom, ktorý možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, sama osebe (i keby k nej skutočne došlo), ale prípustnosť dovolania nezakladá. Či už teda konanie, v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie, bolo alebo nebolo postihnuté procesnou vadou v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (dovolací súd napadnuté rozhodnutie z tohto aspektu neposudzoval), nejde o dôvod, ktorý by zakladal prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p.

Pokiaľ ide o časť výroku odvolacieho súdu v ktorej zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa úroku z omeškania vo výške 3% od 31. decembra 1992 do 30. apríla 1995, vo výške 22% od 1. mája 1995 do 2. novembra 1995 a vo výške presahujúcej 19,5% od 3. novembra 1995 do zaplattenia tak, že žalobu v tejto časti zamietol, ide o rozhodnutie, ktoré je na prospech žalovaného. V zmysle zaužívanej súdnej praxe (vid' napr. R 50/1999) i keď zákon v ustanovení § 240 ods. 1 O.s.p. zveruje právo podať dovolanie účastníkovi konania, z účelu dovolania vyplýva, že toto právo neprislúcha tomu účastníkovi, v neprospech ktorého rozhodnutie odvolacieho súdu nevyznelo a ktorý takýmto rozhodnutím nebol dotknutý vo svojich právach. Preto v zmeňujúcej časti rozhodnutia tak ide

o rozhodnutie, proti ktorému je dovolanie podané žalovaným subjektívne neprípustné, nakoľko mu je toto rozhodnutie na prospech, keďže mu odvolací súd uložil povinnosť zaplatiť nižší úrok z omeškania a od neskoršieho obdobia ako mu uložil súd prvého stupňa. Dovolací súd tak jeho dovolanie v časti o zamietnutí návrhu musí odmietnuť z dôvodu subjektívnej neprípustnosti tohto mimoriadneho opravného prostriedku.

Keďže prípustnosť dovolania žalovaného v tejto časti nemožno vyvodiť z ustanovení § 238 a § 239 O.s.p. a v dovolacom konaní neboli zistené dôvody prípustnosti dovolania uvedené v ustanovení § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného v tejto časti podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. b/ c/ O.s.p. bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou tejto časti napadnutého rozhodnutia, odmietol.

Pokiaľ žalovaný napáda dovolaním aj výrok rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania, tento výrok sa síce stáva súčasťou rozsudku, ale nestráca povahu rozhodnutia vydaného vo forme uznesenia (§ 167 ods. 1 O.s.p., v spojení s § 151 ods. 1 veta prvá O.s.p.). Vzhľadom na túto povahu rozhodnutia odvolacieho súdu bolo potrebné prípustnosť dovolania žalovaného smerujúceho proti výroku o trovách konania posudzovať podľa ustanovení § 237 a § 239 O.s.p., ktoré upravujú prípustnosť dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu vydaným vo forme uznesenia.

Ustanovenia § 239 ods. 1 a ods. 2 O.s.p. vymedzujú prípady, v ktorých je dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu prípustné, pričom však podľa § 239 ods. 3 O.s.p. tieto predchádzajúce ustanovenia neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalečnom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákomom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením. Dovolanie žalovaného tu teda smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, kde je dovolanie vylúčené (§ 239 ods. 3 O.s.p.).

Vzhľadom na zákonnú povinnosť prihliadať na vady uvedené v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 O.s.p.) a so zreteľom na obsah dovolania, dovolací súd aj v tejto časti osobitne skúmal, či v konaní nedošlo k niektorej z vád vymenovaných v ustanovení § 237 O.s.p. Dospel pritom k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto napadnutej časti takou vadou konania trpí.

Podľa § 150 ods. 1 O.s.p., ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p., v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 167 ods. 2 O.s.p., ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že odvolací súd výrok o nepriznaní náhrady trov prvostupňového a odvolacieho konania žalovanému odôvodnil len poukazom na § 150 O.s.p. a konštatovaním, že dôvody hodné osobitného zreteľa na strane žalobcov videl v charaktere a príčine sporu. Takéto odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu nezodpovedá požiadavke na riadne a presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, čo jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania

na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Aplikácia ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p. pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dôjde k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Musí však ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Výnimočnosť môže spočívať tak v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach na strane účastníkov konania. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery všetkých účastníkov konania, na okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní a tiež na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril, pokiaľ ich mohol uplatniť. Nepriznanie náhrady trov konania musí zodpovedať zvláštnym okolnostiam konkrétneho prípadu a jedným z rozhodujúcich hľadísk je aj to, aby sa takéto rozhodnutie nejavilo ako neprimeraná tvrdosť voči účastníkovi a aby neodporovalo dobrým mravom.

Ustanovenie § 150 ods. 1 O.s.p. nie je možné považovať za ustanovenie, ktoré by zakladalo voľnú možnosť jeho aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Ustanovenie § 150 O.s.p. preto nemožno vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania.

V sporovom konaní (ako je tomu aj v danom prípade) sa povinnosť nahradiť trovy konania spravuje predovšetkým zásadou úspechu vo veci. Len výnimočne nemusí súd úspešnému účastníkovi priznať náhradu trov konania podľa ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p. Ide o ustanovenie výnimočné, ktoré má súdu umožniť, aby pri rozhodovaní o náhrade trov konania mohol prihliadnuť k zvláštnostiam jednotlivých konkrétnych prípadov a má slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdosti. Úvaha súdu, že ide o výnimočný prípad a či sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, musí vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej

veci. Ustanovenie § 150 ods. 1 O.s.p. preto nemožno vykladať tak, že možno kedykoľvek bez ohľadu na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania nepriznať náhradu trov úspešnému účastníkovi konania. Pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa je potrebné vziať do úvahy nielen pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale je nutné zohľadniť aj dopad takéhoto rozhodnutia najmä na majetkové pomery oprávneného účastníka.

Dovolací súd zistil, že odvolací súd vec neodôvodnil s poukazom na celý komplex okolností relevantných pre rozhodovanie o náhrade trov konania podľa uvedeného zákonného ustanovenia. Aby súd tento komplex mohol zodpovedne posúdiť, musí nevyhnutne najskôr poznať všetky doň patriace okolnosti, pretože len na tomto základe môže potom so znalosťou veci niektorým z nich priznať prioritu pred ostatnými. Záver odvolacieho súdu, že „dôvody hodné osobitného zreteľa na strane žalobcov boli v charaktere a príčine sporu“ je nepreskúmateľný, keďže sa súd bližšie nezaoberal okolnosťami, významnými z hľadiska rozhodovania podľa § 150 ods. 1 O.s.p.

Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu ustanovuje § 157 ods. 2 O.s.p. V spojitosti s § 167 ods. 2 O.s.p. toto ustanovenie primerane platí aj pre odôvodnenie uznesenia súdu. Povinnosť odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa tak účastníkovi konania odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

Nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu je vadou konania, ktorou sa odníma účastníkovi možnosť riadne konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Existencia tejto vady zakladá dôvodnosť podaného dovolania a je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd takéto rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne.

Dovolací súd preto rozhodnutie odvolacieho súdu vo výroku o trovách konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243 b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. mája 2011

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová